
МІЖНАРОДНА ПОЛІТОЛОГІЯ

УДК 327.1

А. Л. ГАСПАРЯН

**РОЛЬ ФРН У ВРЕГУЛЮВАННІ БЕЗПЕКОВИХ ПРОБЛЕМ
У 1990-х – НА ПОЧАТКУ 2000-х РОКІВ**

Досліджується роль ФРН у врегулюванні безпекових проблем у 1990-х на початку 2000-х рр. Аналізуються особливості стратегії зовнішньої політики ФРН в безпековій сфері. Визначаються фактори, які детермінують безпекову політику ФРН. Встановлюються тенденції розвитку безпекового виміру зовнішньої політики ФРН.

Ключові слова: безпекові проблеми, безпекова політика.

Гаспарян А. Л. Роль ФРГ в урегулюванні проблем безопасности в 1990-х – в начале 2000-х годов

Исследуется роль ФРГ в урегулировании проблем безопасности в 1990-х в начале 2000-х гг. Анализируются особенности стратегии внешней политики ФРГ в сфере безопасности. Определяются факторы, которые детерминируют политику безопасности ФРГ. Устанавливаются тенденции развития измерения безопасности внешней политики ФРГ.

Ключевые слова: проблемы безопасности, политика безопасности.

Gasparian Argam. Germany's Role in Resolving Security Problems in the 1990s and at the Beginning of 2000 s.

The role of Germany in resolving security problems in the 1990s and at the beginning of 2000s is researched. The features of German foreign policy strategy in the field of security are analyzed. The factors of determining the German security policy are showed. The trends of the security dimension of German foreign policy are determined.

Key words: security problems, security policy.

На початку 1990-х рр. ФРН була змушена переглянути концепт зовнішньої політики щодо неучасті у військових операціях за кордоном з метою активізації участі офіційного Берліна у вирішенні безпекових проблем національного, регіонального та міжнародного рівнів. Для цього необхідною умовою було законодавче закріплення такої норми в Основному законі ФРН.

Поворотним моментом у функціонуванні німецького Бундесверу став 1994 рік, коли в м.Карлсруе Конституційний Суд ФРН розпочав розгляд питання розміщення Бундесверу за кордоном. Так, в липні 1994 року історичним рішенням Конституційного Суду ФРН було скасовано поправку 1982 року до Основного закону країни. В новій редакції стаття 24, якою заборонялась участь німецького Бундесверу у військових операціях за кордоном, була сформульована наступним чином: «для забезпечення миру Федерація може приєднатися до системи взаємної колективної безпеки; тим самим Федерація погодиться на такі обмеження своїх суверенних прав, які приведуть до встановлення і забезпечення мирного й довготривалого порядку в Європі та між народами всього світу»¹. Ця поправка стала конституційною основою для прийняття Німеччиною відповідальності в рамках системи колективної безпеки і участі у міжнародних військових операціях під егідою ООН, НАТО чи ЄС.

На початок 1990-х рр. припали трансформаційні процеси, зокрема становлення нових незалежних держав у південному (на Балканах) та східному (пострадянський простір) напрямках від кордонів ФРН. Перед німецьким керівництвом постало завдання встановлення дипломатичних відносин з державами, які проголосили про свою незалежність. Таке розуміння було зумовлено бажанням сформувати зону стабільності на периферії своїх кордонів. Так, посилаючись на право народів на самовизначення, Німеччина у 1991

році визнала незалежність Словенії та Хорватії, оминаючи обговорення даного питання із західними союзниками. Саме мирний характер післявоєнного позиціонування ФРН лягло в основу її підтримки демократичних перетворень на європейському континенті.

У війні в Перській затоці (серпень 1990-лютий 1991 рр.) між Іраком і міжнародною коаліцією держав, викликаній анексією Кувейту офіційним Багдадом, ФРН не брала військову участь не лише з міркувань відсутності загроз національній безпеці, але й тому, що подібне рішення було б неконституційним. Саме розуміння неконституційності участі Бундесвера в міжнародних операціях створювало умови для появи єдиної внутрішньополітичної позиції щодо ролі ФРН в безпековій системі міжнародних відносин на початку 1990-х рр. Усвідомлюючи обмеженість зовнішньополітичних маневрів в аспекті військової участі Бундесверу в операціях за кордоном, німецьке керівництво надавало лише логістичну та фінансову допомогу союзникам. Останнє отримало назву дипломатія «чекової книжки». З таких же міркувань у 1992 році ФРН направила військових лікарів в Камбоджу в рамках миротворчої операції ООН, а у 1992-1993 рр. надавала логістичну підтримку під час операції UNOSOM в Сомалі.

Наприкінці 1995 року німецький Бундестаг ухвалив рішення, що було спрямоване на реалізацію Дейтонських мирних домовленостей, націлених на закінчення громадянської війни в Боснії та Герцеговині. ФРН, будучи державою-гарантом зазначених домовленостей (разом з США, РФ, Великою Британією та Францією), погодилася відправити 4.000 військовослужбовців та військовий літак Торнадо, щоб припинити вогонь та покінчити з війною в Боснії та Герцеговині (операція «Спільні зусилля», що проводилася в Боснії та Герцеговині під егідою НАТО).

Черговим випробуванням для керівництва ФРН у балканському напрямку стала війна в Косово. Хоча ціннісна та гуманітарна складові (з міркувань уникнення гуманітарної катастрофи, з урахуванням негативного досвіду в Боснії та Герцеговині) стали стимулюючими факторами німецького приєднання до миротворчої операції, однак зрозуміло, що Німеччина мала також явні безпекові інтереси: стабілізація південного флангу з метою призупинення та убезпечення, таким чином, від потоку біженців, наркотрафіку, орга-

нізованої злочинності та інших дестабілізаційних факторів, джерелом яких був нестабільний балканський регіон. Очевидно, що міграційні проблеми загострювали гуманітарні питання, від яких Німеччина не могла триматися осторонь (цей концепт був притаманний діяльності як канцлера Г. Коля, так і його послідовників), враховуючи збільшення кількості прохачів притулку в ФРН саме з балканського напрямку.

Так, 16 жовтня 1998 року німецький Бундестаг ухвалив рішення про участь в миротворчій операції в Косово. З 24 березня 1999 року НАТО розпочала військову операцію проти Союзної Республіки Югославія без санкції РБ ООН, що багатьма експертами інтерпретується порушенням міжнародного права. Склалася парадоксальна ситуація: бомбардування силами НАТО югославських позицій з метою захисту косовських албанців від насилля, згідно принципу «обов'язок захистити», який був оформлений в рамках ООН у 2005 році, тобто вже після війни в Косово. Лише 10 червня 1999 року РБ ООН ухвалює резолюцію 1244, згідно якої створюються «Сили для Косово» (KFOR) – міжнародні сили зі стабілізації Косово під егідою НАТО (були дислоковані з 12 червня 1999 року). Німецька участь в операції налічувала близько 8.000 солдат.

Варто звернути увагу на те, що косовські події відбувалися паралельно з приходом до влади в ФРН червоно-зеленої коаліції на чолі з канцлером Г.Шрьодером, який у квітні 1999 року, виступаючи перед Бундестагом, заявив: «Німеччина, беручи участь в операції НАТО в Косово, бере на себе свою частину від загальної відповідальності. Це не лише союзна солідарність, але й наш історичний обов'язок в рамках спільноти демократичних держав виступати за мир та безпеку, а також проти гноблення, вигнання та застосування сили»². Німецька відповідальність отримала ширший вимір за рахунок того, що у цей період Німеччина також головувала в Раді Міністрів ЄС та у Великій вісімці.

Перші пропозиції Німеччини щодо вирішення конфлікту в Косово були запропоновані міністром закордонних справ ФРН Й. Фішером (1998-2005 рр.) в рамках розмови між канцлером Г.Шрьодером та прем'єр-міністром РФ Є. Примаковим³:

- 1) припинення вогню;
- 2) відведення сербських військ;

- 3) роззброєння сербських добровольчих батальйонів;
- 4) повернення біженців;
- 5) підписання договору на основі Домовленостей в Рамбуйе (Тимчасова угоди про мир і самоуправління в Косово 1999 року).

Згодом до цих пропозицій міністр закордонних справ ФРН Й. Фішер додав пункт про міжнародну військову присутність на місці до того часу, поки конфлікт остаточно не буде врегульовано. У квітні 1999 року офіційні німецькі «мирні ініціативи з врегулювання конфлікту в Косово» були представлені як «План Фішера», передбачаючи трьохрівневу Дорожню карту, а саме:

- 1) зустріч країн-членів Великої вісімки з метою підготовки нової резолюції ООН;
- 2) досягнення домовленостей в РБ ООН;
- 3) припинення повітряних бомбардувань НАТО (з продовженням миротворчої операції).

Таким чином, німецькі пропозиції частково були виконаними. Війна закінчилася встановленням контролю сил Альянсу над регіоном, де діяла місцева албанська адміністрація. Заморожений стан за умов гарантій безпеки з боку міжнародного співтовариства призвели до того, що 17 лютого 2008 р. Косово в односторонньому порядку проголосив незалежність від Сербії (20 лютого 2008 року ФРН визнала незалежність Косово). У контексті реалізації стратегії НАТО, визначеної за результатами Страсбурзького саміту Альянсу 2009 року і розпочатої наприкінці 2010 року, кількість міжнародних сил була скорочена до 4.600 з яких німецьких – 700 (при максимально допустимій кількості 1350 осіб згідно мандату). Такі кроки пов'язані з відчутною стабілізацією безпекової ситуації в Косово, що, водночас, вимагає перегляду та оновлення стратегії НАТО і ФРН зокрема у даному напрямку.

Виходячи з міркувань безпеки в умовах зростаючих загроз з балканського напрямку, викликаних передусім косовською проблемою, за ініціативи німецького головування в Раді ЄС у першому півріччі 1999 року, 10 червня 1999 року в рамках саміту ЄС в Кельні міністри закордонних справ держав-членів ЄС підписали Пакт стабільності для країн Південно-Східної Європи. Офіційно цей проект запрацював на саміті держав-членів Пакту стабільності для країн Південно-Східної Європи, що відбувся 30 липня 1999 року в м.Са-

раєво. У Декларації Сараєвської зустрічі були визначені тематичні блоки, на яких базувалася діяльність Пакту⁴:

1) демократизація та права людини (захист прав національних меншин та переселенців, дотримання принципу законності, свободи слова тощо);

2) економічний розвиток і співробітництво (створення зон вільної торгівлі, інфраструктурні проекти, покращення інвестиційного та бізнес клімату тощо);

3) безпекові питання (оборона співпраця, юстиція, боротьба з тероризмом, організованою злочинністю тощо).

Відтак, метою Пакту було забезпечення мирного, демократичного й економічно стабільного розвитку на півдні європейського континенту задля запобігання «ерозії стабільності» на периферії ЄС та сприяння побудові загальноєвропейського простору безпеки й співробітництва за участі як балканських держав, так і РФ, США, держав-членів ЄС, ООН тощо. У 2008 році Пакт був трансформований в Раду регіонального співробітництва держав Південно-Східної Європи. Очевидно, що подібні кроки у напрямку розширення платформ багатосторонньої співпраці націлені на розширення «зони стабільності» та покращення функціональних зв'язків між європейськими державами з метою мінімізації безпекових загроз та викликів, у чому зацікавленість ФРН є високою.

Переломним моментом для системи міжнародної безпеки стали терористичні акти 11 вересня 2001 року в США. Вже 12 вересня 2001 року РБ ООН ухвалила Резолюцію 1368 щодо вжиття невідкладних заходів («готовність вживати усі необхідні кроки») світовою спільнотою з метою боротьби з міжнародним тероризмом. На загальноєвропейському рівні держави-члени ЄС ухвалили «План дій щодо боротьби з тероризмом».

Події 9/11 підняли питання про «необмежену солідарність» з міжнародними союзниками (трансатлантична солідарність), враховуючи зобов'язання в рамках системи колективної безпеки (колективна відповідальність світової спільноти за забезпечення миру та безпеки в системі міжнародних відносин).

Тодішній канцлер ФРН Г. Шрöder підкреслив, що «атаки на Нью-Йорк та Вашингтон – це атаки не лише проти американських політичних цінностей, але й наших політичних цінностей, закріп-

лених в Основному законі. Це не лише формальні зобов'язання, які впливають з нашої відповідальності як партнера Альянсу»⁵. Отже, таким чином підкреслювалося як ціннісно-гуманітарне підґрунтя німецької участі в міжнародній операції в Афганістані, так і зобов'язання Німеччини перед ключовим трансатлантичним союзником – США. Варто наголосити на тому, що ФРН, демонструючи таку позицію, заклала підвалини для реалізації далекоглядної стратегії, націленої на убезпечення національних кордонів від «потрапляння» потенційної загрози – міжнародного тероризму. Як показала практика, цей підхід став ефективним лише в короткостроковій перспективі.

Німецькому керівництву, попри міжпартійні розбіжності щодо інструментів боротьби з тероризмом, вдалося досягнути згоди у питанні надання допомоги союзникам з метою боротьби проти спільної загрози, перед якою постали не лише США, але й вся міжнародна спільнота. Проти участі ФРН в операції в Афганістані була Партія Демократичний Соціалізм, що в 2007 році разом з партією «Виборча альтернатива – праця і соціальна справедливість» створила партію «Ліви».

Відтак, 16 листопада 2001 року Бундестаг ФРН приймає рішення про участь Бундесверу в операції по боротьбі проти тероризму в Афганістані. Німецька участь забезпечувалася 5100 солдатами, з яких 3900 осіб були задіяні в операції «Непохитна свобода» («Operation Enduring Freedom»), а 1200 осіб – в операції «Міжнародні сили сприяння безпеці» (ISAF).

Під егідою ООН та за підтримки ФРН на початку грудня 2001 року відбулося підписання Боннської домовленості (дорожньої карти) щодо майбутнього Афганістану, що передбачала скликання Афганської Лойя-джирга з метою формування перехідного уряду, а також Конституційного Лойя-джирга, що мала б займатися розробкою нової Конституції Афганістану. Питанню відбудови Афганістану також була присвячена Берлінська конференція у квітні 2004 року, за підсумками якої була підписана декларація. Разом з використанням широкого спектру політичних інструментів у процесі боротьби з міжнародним тероризмом, військова присутність міжнародних сил на території Афганістану не ставилася під сумнів світовою спільнотою, адже мова йшла про безпеку глобальної значу-

щості. Саме тому 20 грудня 2001 року РБ ООН ухвалила резолюцію 1386 щодо відправки місії ISAF (спочатку під егідою ООН, а з серпня 2003 року – НАТО) для боротьби з тероризмом в Афганістані, а 22 грудня 2001 року Бундестаг ФРН дав дозвіл на участь німецьких військових в цій операції, де у першому півріччі 2003 року головували Німеччина та Нідерланди. Слід сказати, що німецький контингент дислокувався на північній частині території Афганістану, займаючись питаннями сектору своєї відповідальності, до якого було віднесено формування ефективних органів внутрішніх справ.

В контексті проведення операції в Афганістані в ФРН були створені механізми комплексного підходу до безпеки («мережевої безпеки»)⁶:

1) зустрічі раз в місяць державних секретарів міністерств, ресурси яких задіяні в операції в Афганістані;

2) зустрічі начальників відділів чотирьох міністерств (Міністерства закордонних справ, Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства економічного співробітництва та розвитку), які готують зустріч державних секретарів міністерств;

3) зустрічі залучених міністрів з канцлером;

4) щотижневі відео-конференції, які проводить МЗС, за участі Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ та Міністерства розвитку;

5) ad hoc конференції, робочі та неформальні зустрічі тощо.

Важливо відмітити, що в рамках МЗС ФРН функціонує посада Спеціального представника ФРН з питань Афганістану та Пакистану. А у 2001-2002 рр. німецький дипломат Клаус-Петер Клайбер був Спеціальним представником ЄС щодо Афганістану⁷.

Показовим у контексті сприйняття терористичної загрози німецькою стороною стало те, що на національному рівні німецький Бундестаг 10 грудня 2001 року ухвалив Закон «Про фінансування боротьби з тероризмом». Окрім того, наприкінці 2004 року був створений Спільний антитерористичний центр, де проводиться інформаційно-аналітична робота за дев'ятьма робочими групами. А в 2012 році запрацював Спільний центр із захисту від загроз екстремізму та тероризму. Ці кроки стали індикаторами зростання рівня сприйняття тероризму німецьким політикумом як загрозу національній безпеці ФРН.

Говорячи про суспільну оцінку дій німецького керівництва щодо участі ФРН у військовій операції в Афганістані, варто підкреслити, що згідно соціологічних опитувань, якщо в 2005 році 64% респондентів підтримували участь ФРН в афганській операції, то в 2010 році ця кількість зменшилася до 44%⁸.

Під впливом терористичних атак в США та інтенсифікації питання про зростання німецької відповідальності у світі, у 2004 році Петер Штрук (Міністра оборони у 2002-2005 рр.) та Вольфганг Шнайдерхан (Генеральний інспектор Бундесверу у 2002-2009 рр.) представили документ «Концепція і подальший розвиток Бундесверу», запропонувавши поділити збройні сили на такі групи⁹:

- 1) сили кризового реагування (35 000 солдатів);
- 2) стабілізаційні сили (70 000 солдатів);
- 3) сили підтримки (137 500 солдатів і 75 000 представників цивільних сил).

Поступове дистанціювання від афганських справ в контексті посилення регіональних та міжнародних загроз в сучасній системі міжнародних відносин та значні фінансові втрати від затяжного характеру війни призвели до актуалізації питання про виведення військ з Афганістану з поступовою передачею обов'язків афганському керівництву на місцях. Ці ініціативи спочатку були висловлені на конференції НАТО в Бонні (кінець 2011 року), а потім на саміті НАТО в Чикаго у травні 2012 року. Так, наприкінці 2014 року НАТО офіційно завершила 13-річну дорогу та обтяжливу операцію в Афганістані. Після виведення військ міжнародна місія була замінена новою невійськовою – «Рішуча підтримка» («Resolute Support Mission»). Німецька участь забезпечувалася 850 особами, які працюють інструкторами або консультантами, допомагаючи урядовим силам. Діяльність місії спочатку була запланованою на 2 роки з кількістю військовослужбовців близько 13 000. Однак, на Варшавському саміті НАТО (8-9 липня 2016 року) члени Альянсу ухвалили рішення про продовження цієї операції після 2016 р., що передбачає також надання щорічної фінансової підтримки (на суму \$1 млрд.) з боку Альянсу силам безпеки Афганістану.

Якщо війна в Афганістані була необхідністю, то «іракська кампанія» держав Заходу – питанням вибору. На 2003 – 2011 рр. припадає війна в Іраку з метою пошуку хімічної ЗМЗ і боротьбою проти

режиму С.Хусейна, якого держави Заходу підозрювали у співпраці з терористичним рухом «Аль-Каїда».

Важливо відмітити, що риторика німецького керівництва відходила з небажання брати участь у міжнародній військовій операції в Іраку, що експертними колами пояснювалося двома причинами:

1) зростання антиамериканізму в зовнішній політиці ФРН, особливо в контексті війни в Афганістані;

2) послідовність післявоєнної політики ФРН, що базується на принципі пацифізму¹⁰.

Так, Німеччина і Франція були проти вторгнення до Іраку, у той час як Данія, Італія, Португалія, Іспанія і Великобританія підтримували ініціативи США, підписавши 30 січня 2003 року разом з трьома майбутніми членами ЄС (Польща, Чехія і Угорщина) «Лист восьми», в якому висловилися за підтримку США у питанні зміни режиму в Іраку. 6 лютого 2003 цей список був доповнений так званим «Вільнюським листом», в якому Албанія, Болгарія, Хорватія, Естонія, Латвія, Литва, Македонія, Румунія і Словаччина підписалися за таку ж заяву.

Створення цієї ad-hoc коаліції призвело до появи риторики про поділ на «стару» та «нову» Європу, відповідно, противники та прихильники політики США. Неучасть ФРН в іракській операції у формі рішучої позиції канцлера ФРН Герхарда Шрьодера політичне крило СДПН у подальшому ставило в приклад А.Меркель у контексті питання не/рішучості у політиці щодо США.

Таким чином, під впливом структурних змін в Європі і зростаючих загроз у безпековому середовищі та з метою належного забезпечення національної безпеки шляхом активізації участі офіційного Берліна у вирішенні безпекових проблем регіонального та міжнародного рівнів, на початку 1990-х рр. Німеччина була змушена переглянути концепт зовнішньої політики щодо неучасті у військових операціях за кордоном, що було зроблено у 1994 році Федеральним Конституційним Судом, отримавши, таким чином, нормативного закріплення на рівні Основного закону. Так, від часу об'єднання участь ФРН у підтриманні міжнародної безпеки трансформувалася з надання виключно фінансової та логістичної допомоги до прикладів повноцінної залученості Бундесверу у міжнародних військових операціях. Однак автор наголошує на тому, що попри готовність ФРН відправляти Збройні сили за кордон, першочерговими інстру-

ментами безпекової політики ФРН вважаються політико-економічні засоби впливу на процес вирішення кризових ситуацій. Німецька участь в міжнародних операціях і політика «силового невтручання» в цілому зводяться до гуманітарної допомоги, тренування військово-службовців, медичної допомоги, підтримки реформ у сфері безпеки, направлення військових радників, консультантів тощо. Ці аспекти якраз вписуються в концепт розвитку Німеччини як «цивільної держави», що базується на принципі мультилатералізму. При цьому типовими та послідовними зовнішньополітичними стратегіями німецького керівництва автор вважає стриманість та ситуативність у підтримці союзників у питаннях, що мають безпекове значення.

Очевидно, що безпекові проблеми, змінюючи німецькі зовнішньополітичні пріоритети, в цілому підвищують роль ФРН, як безпекового гравця. Це впливає на позиціонування ФРН в сучасній системі міжнародних відносин, що знаходить відображення в нормативних документах з питань зовнішньої та безпекової політики ФРН, зокрема, у Білій книзі ФРН з питань безпекової політики та майбутнього Бундесверу. Відтак, Німеччина рухається в напрямку збільшення відповідальності в подіях як регіонального, так і міжнародного значення.

1. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland vom 23. Mai 1949 / Rechtliche Grundlagen // Deutscher Bundestag URL: <https://www.bundestag.de/bundestag/aufgaben/rechtsgrundlagen/grundgesetz/gg/245216> 2. *Schröder Gerhard*. Erklärung der Bundesregierung anlässlich des 50. Jahrestages der Gründung der Nordatlantikpakt-Organisation (22.04.1999) / Presse- und Informationsamt der Bundesregierung, Bulletin 19/1999. 3. *Hoffmann Nils*. Renaissance der Geopolitik? Die deutsche Sicherheitspolitik nach dem Kalten Krieg / Springer VS, 2012. 391 S. 4. Декларация Сараявской встречи 30 июля 1999 г. // Архив МИД РФ. URL: http://archive.mid.ru/bdomp/dip_vest.nsf/99b2ddc4f717c733c32567370042ee43/a2785b63134dc41dc3256886005242b2!OpenDocument 5. *Hilpert Carolin*. Strategic Cultural Change and the Challenge for Security Policy: Germany and the Bundeswehr's Deployment to Afghanistan // Palgrave Macmillan. 2014. 256 pp. 6. Там само. 7. *Gross Eva*. Germany and European Security and Defence Cooperation: The Europeanization of National Crisis Management Policies? // Security Dialogue. 2007. Vol.38 (4). P. 501-520. 8. *Hilpert Carolin*. Цит. праця. 9. *Hill Kevin L*. Re-Inventing German Security and Defense Policy: A Struggle to be Understood / Thesis // Naval Postgraduate School. Monterey, California. 2004. 129 pp. 10. *Forsberg Tuomas*. German Foreign Policy and the War on Iraq: Anti-Americanism, Pacifism or Emancipation? // Security Dialogue. Vol.36 (2). P.213-231.

Gasparian Argam. Germany's Role in Resolving Security Problems in the 1990s and at the Beginning of 2000s.

The role of Germany in resolving security problems in the 1990s and at the beginning of 2000s is researched. The features of German foreign policy strategy in the field of security are analyzed. The factors of determining the German security policy are shown. The trends of the security dimension of German foreign policy are determined.

At the beginning of 1990s, Germany was forced to revise its foreign policy concept of non-participation in military operations abroad because of the unstable development and increasing threats on the periphery of the EU. In view of this on July 12, 1994 the German Federal Constitutional Court made a historic decision on the Deployment of the Federal Armed Forces in International Operations.

Thus, Germany has begun to pursue a policy of ensuring national security through engagement in solving regional and international security problems. It should be emphasized, that since the German reunification (on October 3, 1990) the strategy of German participation in international operations transformed from providing financial and logistic support to full involvement of Bundeswehr in military operations. Nonetheless, political and economic instruments of foreign policy remain the most acceptable for German leadership. That is why the author underlined two aspects of German foreign policy behavior such as culture of restraint and contextuality.

Obviously, the security problems, affecting and changing German foreign policy priorities, thus increase the role of Germany as a security actor. It has an impact on the position of Germany in the current system of international relations, which is reflected in the documents on foreign and security policy of Germany.

Key words: security problems, security policy.